

кандидат педагогічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
kondratiuks.m@gmail.com

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Одним із основних завдань держави у галузі освіти є турбота про здоров'я нації, виховання фізично загартованого підростаючого покоління. Цим зумовлена необхідність посилення виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах України та обґрунтування ефективних методик здоров'язбережувального виховання учнів, здатних наполегливо навчатися здоровому способу життя.

Водночас, зміни у суспільно-політичному житті України вимагають докорінної перебудови процесу виховання підростаючого покоління, що зумовлено значним погіршенням здоров'я дітей.

Теорія і практика здоров'язбережувального виховання молодших школярів знайшла своє відображення в роботах О. Ващенко, О. Дубогай, С. Кондратюк, В. Оржеховської, С. Свириденко, Л. Сливки та інших українських науковців.

Основним видом діяльності в школі є навчальна, але діти початкових класів тяжіють до ігрової діяльності і цього в них не можна відбирати. Якщо учні початкових класів сприймають навчальну роботу як обов'язкову, то позакласну роботу сприймають як необов'язкову (і це правильно), тому вчителям початкових класів треба докласти чимало зусиль, щоб захопити дітей позакласною роботою, захопити її змістом. організаційними формами, романтизмом, громадською значимістю, динамічністю і обмеженістю в часі. Адже діти молодшого шкільного віку досить рухливі, емоційні, навіть спонтанні, не можуть тривалий час концентрувати увагу на одному виді діяльності [3].

Під час позакласної роботи учні початкових класів поглиблюють свої знання з основ наук, розвиваються інтелектуально, розширюють свій кругозір, розвивають інтерес до суспільних явищ і процесів, до навколишнього життя і довкілля. Отже, розширюється сфера пізнавальної діяльності.

Характерним для учнів початкових класів є те, що їх цікавить усе. Посилаючись на В. Сухомлинського, А. Борисенко відзначає, що серед дітей є «теоретики» і «мрійники», одні – заглиблюються у деталі явищ, докопуються до їх суті, інші – бачать явища і предмети в загальних рисах, їх більше приваблюють зовнішні сторони предмета, особливо, якщо ці явища і предмети мають зовнішній ефект. Звичайно, у кожної дитини думки, розум йдуть різними своєрідними шляхами, кожен учень, на думку видатного

педагога, мудрий і талановитий по-своєму [1].

Важлива роль у вихованні учнів, розширенні й поглибленні їхніх знань, розвиткові творчих здібностей належить спеціально організованій виховній роботі у позанавчальний час. Таку роботу називають позакласною та позашкільною.

Позакласна робота – різноманітна освітня і виховна робота, спрямована на задоволення інтересів і запитів дітей, організована в позаурочний час педагогічним колективом школи і проводиться в позанавчальний час.

Позакласна робота є добровільною, тому не повинна включати в себе обов'язкових видів змагань, обов'язкових світових показників і документів. Позакласні заняття повинні розвивати навички самостійної роботи школярів [2].

Завдання позакласної роботи з формування здоров'язбережувальної компетентності дітей молодшого шкільного віку:

- ✓ виховання здорової зміни, бажання піклуватися про своє здоров'я, постійно займатися фізичним вдосконаленням;

- ✓ підготовка до фізичної праці, виховання працездатності;

- ✓ створення умов для прищеплення учням звички до систематичних занять, сприяння запровадженню фізичної культури в побуті (на позаурочних заняттях закріплюються й удосконалюються здобуті на уроках знання, практичні вміння та навички; характерною рисою позаурочних форм занять є їх добровільність);

- ✓ проведення години здоров'я, яку в багатьох школах проводять щодня після 2-го або 3-го уроку, і яка триває 45 хвилин. Час для неї звільняють за рахунок великої перерви та скорочення всіх уроків на 5 хвилин. Вправи виконують переважно на свіжому повітрі (учні займаються в спортивній формі). Вчителі можуть виконувати вправи разом з учнями або з окремою групою;

- ✓ проведення масових змагань, спортивних свят передбачають чітку організацію, дотримання певних ритуалів. Усе це забезпечує комплексне розв'язання завдань виховання молодших школярів: фізичного, морального, естетичного та ін.

Але, незважаючи на те, що основними джерелами, з яких молодші школярі отримують знання про здоровий спосіб життя, є навчальні уроки з природознавства, основ здоров'я та фізичної культури, не менш важливого значення нині набувають позакласні форми здоров'язбережувального виховання.

Саме тому вважаємо, що саме активне використання різноманітних форм позакласного здоров'язбережувального виховання дітей молодшого шкільного віку дозволить позитивно вплинути на формування у них здорового способу життя.

Література

1. Борисенко А. Ф. Руховий режим учнів початкових класів. Навчальний посібник. – 2-ге видання перероб. і доп. / А. Ф. Борисенко, С. Ф. Цвек. – Радянська школа, 1989. – 190 с.

2. Ковальчук Л. «Концепція позакласної виховної роботи у ЗОШ» / Л. Ковальчук, С. Попель. – К., 1999. – С. 39-56.

3. Чекіна О. І. Щось не хочеться сидіти, треба трішки відпочити / О. І. Чекіна // Початкова освіта. – 2000. – № 36. – С. 21-25.

Paed Dr. Mgr. art. Miroslav Kopnický, PhD,
special assistant Catholic University in Ružomberok,
Theological Faculty in Końice, Theological Institute in Spińská

HUDOBNOSŤ A HUDOBNÁ HRA MUSIC AND MUSIC GAME

Úvod:

Hudba skutočne preniká ľudské bytie počínajúc prvými ozvami srdiečka v materinskom lone a končiac tónmi alebo vokálmi requiem v závere smútočného obradu. Svoju pozornosť chceme upriamiť na hudobnú výchovu v spolupráci s hudobnosťou a hudobnou hrou.

Civilizácia prežíva začiatok tretieho tisícročia nazývaného aj post atómovým vekom. Výchovno-vzdelávací proces prechádza mnohými novými štádiami, trendmi, no určité zákonitosti zostávajú nemenné napriek búrlivej expanzii nových technológií. Veda, technika, medicína a príbuzné odvetvia dokážu ovplyvňovať prostredie, v ktorom deti vyrastajú, ale niektoré biologické, duševné a sociálne zákonitosti zostávajú nemenné.

Integrálnou súčasťou hudobnej výchovy je hudobnosť, ktorú charakterizujeme v tomto príspevku. Definujeme terminologické špecifiká dvoch rozdielnych kategórií: hudobnosti a hudobného nadania. Analýza nás doviedla k formulovaniu tézy, podľa ktorej hudobné nadanie (talent) je síce obsahovo nadradené nad hudobnosťou, no napriek tomu práve hudobnosť tvorí nevyhnutný predpoklad rozvoja hudobného nadania.

Jadro:

Jednou z najdôležitejších úloh predmetu hudobná výchova je zabezpečovanie postupného a kvalitného rozvoja hudobnosti dieťaťa. Pokiaľ majú vyučujúci hudobnej výchovy túto úlohu plniť, musia poznať a rozlišovať obsah i význam odborného termínu hudobnosť a zákonitostí, ktoré ovplyvňujú jej ďalší rozvoj. Táto problematika sa skúma z rôznych hľadísk. (Balcárová 2004)

Hudobnosť môžeme považovať za psychologickú kategóriu, ktorá sa viaže k osobnosti jedinca a k jeho hudobnému vývoju.

V dôsledku rôznej terminológie sa často zamieňajú dve hudobno-psychologické kategórie, a to hudobnosť a hudobné nadanie. Tieto dve kategórie sa musia rozlišovať nielen z hľadiska kvantity, ale aj kvality. Hudobnosť sa javí ako čiastková štruktúra osobnosti. Integrujú sa v nej hudobné schopnosti, ktoré tvoria stred ich variačnej šírky a umožňujú takmer každému jedincovi hudobné aktivity a chápanie hudby. Táto definícia hudobnosti tvorí východisko pri realizácii všeobecnej hudobnej výchovy.

Hudobné nadanie (talent) je obsahovo nadradené hudobnosťou, no napriek tomu hudobnosť tvorí nevyhnutný predpoklad rozvoja hudobného nadania. Hudobnosť je charakteristická nie jednou schopnosťou, ale komplexom hudobných